

in Svetovih" pisatelj. Monsignor dr. Fr. Sedej je bil rojen dne 10. okt. 1854 v Cerknem na Goriškem. Gimnazijo je dovršil v Gorici l. 1874. Bil je vedno odličnjak. Maturu je prestal tudi z odliko in sicer kot privatist, ker je h krati isto leto dovršil tudi prvi tečaj bogoslovja. V mašnika posvečen je bil dne 26. avg. 1877 in je potem služboval najprej kot kaplan v rojstni vasi v Cerknem, a le malo časa. Že l. 1878. so ga poslali na Dunaj v zavod sv. Avguština, da dopolni svoje učenje in postane doktor bogoslovja. Vrnivši se po štirih letih v domovino, je služboval kot kaplan in katehet pri sestrah uršulinah v Gorici. Po smrti Štefana Kocjančiča leta 1883. je postal njegov naslednik kot profesor starega zakona v osrednjem semenišču, kjer je poučeval šest let, dokler ga niso pozvali zopet na Dunaj l. 1889. kot c. in kr. dvornega kapelana in ravnatelja višjega izobraževališča za duhovnike pri sv. Avguštinu. Od tod je prišel l. 1898. z nova v Gorico kot kanonik, župnik stolne cerkve in dekan goriškega dekanata. To službo je opravljal z izredno vestnostjo, pridnostjo in požrtvovalnostjo do prošlega meseca. L. 1902. je prevzel iz prijaznosti do bolnega prijatelja dr. Josipa Pavlice nadomestovanje novega zakona v goriški bogoslovnici. Ta predmet je po prezgodnji smrti dr. Josipa Pavlice nadalje poučeval do sedanjega časa. Poleg tega je bil tudi član dež. šol sveta, nadškofijski nadzornik slovenskih in nemških goriških šol in je sodeloval pri različnih upravah in društvih.

Od nekaj je bil velik prijatelj cerkvenega petja ter si je pridobil kot predsednik „Cecilij. društva“ na tem polju mnogo zaslug.

O njegovem nenavadnem bogoslovnem znanju nam pričajo razne učene razprave. Tako so prinesli izpod njegovega peresa n. pr. „Folium periodicum“, „Rimski Katolik“ in „Dom in Svet“ razne znanstvene spise. V našem listu je posebno znamenita razprava o klinopisih. V zadnjem času je spisal: „Pojasnilni uvod“ v knjigo „Job“, ki jo je poslovenil pesnik S. Gregorčič.

Monsignora dr. Sedeja prištevamo med najbolj nadarjene duhovnike v goriški nadškofiji. Njegov značaj je čist, njegovo življenje v vsakem oziru vzgledno, njegova pobožnost odkritosrčna. O tem pričajo zlasti verniki stolne župnije, ki ga radi njegove požrtvovalnosti, gorečnosti in pobožnosti visoko čislajo in pristrčno ljubijo. Stolno cerkev je popolnoma prenovil in olepšal. Svojemu rojaku želimo ob nastopu tako visoke in težavne službe, da mu ohrani Bog svojo pomoč mnogo let v prospah goriške nadškofije!

† Lambert Einspieler,

stolni prošt v Celovcu, predsednik „Družbe sv. Mohorja“.

Dne 3. febr. nas je iznenadila žalostna vest, da je umrl stolni prošt Lambert Einspieler v Celovcu. S tem je zadela koroške Slovence bridka izguba, kajti

Lambert Einspieler je bil duša slovenskemu gibanju na Koroškem.

Prošt Lambert Einspieler je bil rojen dne 10. septembra 1840 na Bistrici v Rožu kot sin spoštovane Einspielerjeve rodbine „pri Krivcu“. Ko je dovršil z najboljšim uspehom za duhovniški poklic potrebne znanstvene in bogoslovske nauke, v gimnaziji (1859) in v knezoškofijski bogoslovnici v Celovcu, je bil dne 8. avgusta 1863 posvečen za duhovnika. Novo mašo je daroval v podružnični cerkvi na Bistrici. Od tedaj je nepretrgoma in vzorno deloval deloma kot dušni pastir, deloma kot član knezoškofijskega konzistorija in knezoškofijskega stolnega kapitlja v službi krške škofije.

Kot dušni pastir je bil najprej nameščen za kapelana v dekanijiški župniji v Kapli ob Dravi, kjer je šest mesecev opravljal dušnopastirsko službo v obsežni župniji namesto visokoletnega in bolehnega dekana in župnika Mateja Čudna. Od 1. maja 1864 do 30. septembra 1866 je deloval kot dušni pastir v dekanijiški župniji žabniški ter je bil v času romanja na sv. Višarje, kjer je bilo do 20.000 romarjev, neposredni vodja zakristije in bogoslužja. Ta služba je posebno v vojskinem letu 1866 zahtevala veliko previdnosti in pozornosti.

Od 1. okt. 1866 do 31. julija 1868 je deloval kot kapelan in katehet pri mestni župniji v Beljaku in je prevzel tudi vodstvo novoustanovljenega „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“.

L. 1868. je knez in škof dr. Wierly L. Einspielerja poklical za knezoškofijskega dvornega kapelana in tajnika ordinariata v Celovec, potem je bil pa „v priznanje za izkazano strokovno znanje“ imenovan za konzistorialnega poročevalca, arhivarja in tajnika duhovskega sodišča v zakonskih zadevah. Pod škofom dr. Fundrom je pokojnik postal kancelar knezoškofijskega ordinariata. L. 1884. je bil pokojnik od cesarja imenovan stolnim kapitularem. Ko je krška škofija dne 1. oktobra 1886 vsled smrti kneza in škofa dr. Petra Fundra nenadoma osirotela, je bil kancelar L. Einspieler imenovan za kapiteljskega vikarja, da je v vsem vodil izpraznjeno škofijo, in to zaupno službo je opravljal v zelo težavnih razmerah skoraj šest mesecev.

Dne 5. novembra l. 1899. je pa bil imenovan za stolnega prošta. Papež Leon XIII. je pokojnika l. 1888. odlikoval s častnim križcem „Pro Ecclesia et Pontifice“, 11. maja 1901 pa imenovan za „protonotarja ad instar participantium“ in uvrstil s tem med rimske prelate (odličnjake).

Poleg skrbi, da je vestno izvrševal svoje mnogotere škofijske službe, je smatral L. Einspieler kot duhovnik za svojo vestno dolžnost, da je z radovoljno pomočjo pri dušnem pastirstvu porabil svoj ostali čas v korist cerkve, države in svojega ljubljene naroda. Tako je poučeval krščanski nauk 11 let na dekliški industrijski šoli v Celovcu; 8 let (1894 - 1902) je bil izpovednik Elizabetink; od l. 1875. je bil odbornik,

od l. 1891. predsednik društva za podporo potrebnih duhovnikov krške škofije.

Za nas je Einspieler posebno važen kot predsednik Družbe sv. Mohorja, ki se je pod njegovim predsedstvom jako razširila. Zadnji čas je bil tudi predsednik podpornega društva za slovenske koroške visokošolce, častni član mnogih slovenskih občin itd.

Nekaj let je bil tudi državni poslanec, in sicer edini koroški Slovenec v državnem zboru. Izvoljen je bil po kompromisu med Slovenci in katoliškimi Nemci v kmečkih občinah celovških marca meseca l. 1897.

Bil je silno ljubeznivega in prijaznega značaja in v njegovi gostoljubni hiši je bilo pravo zbirališče narodnih Slovencev. Pokojni Lambert ni poznal večjega veselja, nego če je mogel koristiti svojim rojakom. Zato mu bo pa za vedno med nami časten in hvaležen spomin. N. v m. p.!

Izobraževalno delo „Slovenske krščansko-socialne zveze“. Iz „Društvenega koledarčka“ „Slovenske krščansko-socialne zveze“ posnemamo, da so imela „Zvezina“ društva v preteklem poslovnem letu 605 javnih predavanj, 164 dramatičnih predstav, 133 veselic, 119 izletov. Društva „Slovenske krščansko-socialne zveze“ imajo 115 knjižnic s 33.943 knjigami, pevskih zborov imajo 44 s 722 člani in 28 tamburaških zborov s 189 člani. To pa še ni natančna statistika, ker nekaj društev ni poslalo izkazov. To je vsekakor lepo izobraževalno delo, na katero je „Slovenska kršč.-socialna zveza“ lahko ponosna.

Bodoči knjižni program „Slovenske Matice“. Knjižni odsek „Slovenske Matice“ je s pomočjo pododseka sestavil sledeči knjižni program: 1. „Zbornik“ se kot periodična knjiga obdrži v ta namen, da se v njem objavljajo krajše razprave strogo znanstvene vsebine. 2. Letopis ostani še nadalje društvena knjiga za objavljanje pisarniškega poročila. 3. Matica izdaj vsako leto po eno ali dve monografiji. Kot primerna tvarina tem monografijam se priporočajo sledeče razprave: a) Zgodovina Ilirije, kot spominska knjiga z ozirom na bližajočo se stoletnico. b) Zgodovina ilirizma c) Zgodovina reformacijske dobe v Slovencih. d) Bleiweis in Novice, ob stoletnici pokojnikovega rojstva. e) Zgodovina slovenske in ostalih slovanskih književnosti. f) Opis ostalih slovenskih pokrajin. g) Prešernov zbornik. h) Etnografske študije o Slovencih (z ilustracijami). i) Novejše tehnične pridobitve (z ilustracijami). j) Občna zgodovina v monografijah (ilustrirana). k) Zgodovina umetnosti v monografijah (ilustrirana). l) Kemična tehnologija. m) Bakteriologija in mikroskopija (ilustrirana). n) Narodno gospodarstvo. o) Socializem in sociologija. p) Poučni spisi iz zdravstva. r) Etika. s) Estetika. š) Poetika. t) Astronomija. 4. Lepslovju naj se pridrže vsako leto vsaj po tri knjige

pod splošnimi naslovi a) Knezova knjižnica. b) Zabavna knjižnica. c) Iz svetovne književnosti. — Kot tvarina prvima dvema knjigama se priporočajo poleg izvornih leposlovnih del ponatiski izbrani spisov umrlih ali pa tudi še živčih domačih pisateljev. Izdajala naj bi se tudi izvorna dramatična dela in pesniški zborniki.

Za prevode v knjigi „Iz svetovne književnosti“ se priporočajo pesniške antologije; dalje najboljše starejša in novejša slovanska leposlovna in dramatična dela ter klasična in moderna dela tujih književnosti. Sprejemajo se pa le prevodi po izvornem besedilu; prevodi iz nemščine se načelno odklanjajo. Vsakemu teh prevodov naj se pridoda kot uvod kratek pregled o avtorjevem življenju in delovanju.

Jos. E. Hilscher. Dne 22. januarja je preteklo sto let od rojstva Jos. Emanuela Hilscherja. Bil je rojen v Litomericah na Češkem 22. jan. 1806. Njegov oče ie bil rojen Saksonec. Mladi Hilscher je z osmim letom vstopil v vojaško odgojevališče in je prišel l. 1817. z ondotnim polkom v Ljubljano, kjer je bilo tedaj tudi vojaško odgojevališče. Korporal Friderik Dahl, ki je znal dobro francosko in angleško, se je zanimal za živahnega dečka in zato ga je še posebej učil l. 1819. najpotrebnejših pravil iz pesništva. Istotako ga je v tem stremljenju podpiral tudi vadniški poročnik Koberwein. Ko je l. 1823. dovršil šolo, je vstopil v vojake. Drugo leto se je učil na ljubljanski učiteljski pripravnici, da bi se vsposobil za vojaškega učitelja. Že 1. decembra 1824 so ga kot korporala postavili za učitelja. V tej službi je ostal do l. 1833. Leta 1826. je napredoval za „ex propriis“ kadeta in l. 1831. za narednika. Kot učitelj je imel dovolj prilike, da se je vadil v pesništvu in v tujih jezikih. Poleg nemških klasikov sta ga najbolj zanimala Shakespeare in Byron. V tem času je pisal igrokaz v petih dejanjih „Friderik Lepi“, ki so ga uprizorili v deželnem gledališču in ki je zelo ugajal. Leta 1833. je izšel pri Blazniku prevod Byronovih „Hebrejskih spevov“. Ta prevod so prištevali k najboljšim nemškim prevodom slavnega Angleža. L. 1834. so ga premestili kot štabnega pisarja k generalnemu kvartirnemu oskrbništvu v Milan. Tu je nadaljeval svoje započeto delo. Učil se je nadalje jezikov zlasti španščine, tako da je znal pisati in govoriti češko, nemško, italijansko, francosko, angleško in špansko. V Milanu pa je jel bolehati in sušica mu je 2. novembra 1837 prestrigla nit življenja. Njegovo pisateljsko zapuščino je izdal l. 1839. dr. Ludovik Avg. Frankl. Išla je pri založniku Heckenastu. V njej se nahajajo izvorne pesmi in prevodi iz raznih jezikov, ni pa v tej izdaji „Hebrejskih spevov“, ki so izšli v Ljubljani. Po njem imajo svoje ime Hilscherjeve ulice v Ljubljani, v spomin, da je tam v tesni, temni vojašnici živel mož, ki si je z lastnim trudom priboril visoko izobrazbo v vojaški suknji.

Vseslovensko evidenčno knjižnico namerava ustanoviti ljubljanski magistrat in zato prosi vsa upravišтва, da mu pošiljajo svoje liste.